UUS EESTI
NARVA UUDISED

Ilmub 6 korda nädalas

ÜKSIKNUMBER 5 SENTI.

„UUS EESTIGA"

koos 7 senti.

TOIMETUS JA TALITUS:
Narvas, Hermanni 15
Telefon 3-55.

Kuulutuste hinnad:
kuulutuste külje: 4 senti.
esiküljel ja tekstis 10 senti
ja teksti kirjaga 12 snt. mm.

Tellimishinnad:

1 kuu	Kr. 1.00
3 kuud	„ 2.75
6 „	„ 5.45

Koos „Uus Eestiga":

1 kuu	Kr. 2.00
3 kuud	„ 5.70
6 „	„ 11.00

Nr. 155 (928). Narvas, laupäeval, 15. juulil 1939. a. 4. aastakäik

Kodanikud toetage õhukaitset!

Narva Vab Kod. Õhukaitse Ühing ja Eesti Aeroklubi korraldavad ühiselt
Pühapäeval, 16. juulil 1939. a.

Narva-Jõesuu mererannal suurejoonelise

LENNUPÄEVA

Esineb ka Eesti kunstlennumeister sõjaväelendur ltn. A. KRIISK meil Eestis konstrueeritud ja ehitatud lennukil PTO 4

Kavas: 1. Purilennu demonstratsioon, 2. Rivilende kolme lennukiga, 3. Madallende, 4. Kunstlende purilennukil, 5. Kunstlende mootorlennukil. Vahepeal demonstreeritakse mudellennukeid.

LOTERII-ALLEGRI Palju väärtuslikke võite ja lõbulende. **Rannas muusika.**

Demonstratsioonide algus kell 12 päeval. Pääsmed 35 s., sõduritele ja õpilastele 20 senti. **Korraldav toimkond.**

Tuletõrje kuldmedal elupäästjale

Talupidaja pani kõik kaalule, et päästa tulesasuvat 2-aastast last ja ema.

Eesti Tuletõrje Liit otsustas tuletõrje Narva brigaadipealik R. Lepiku ettepanekul annetada kuldmedali Piiri valla Uusna küla talupidaja Feodor Dubrovskile, kes k. a. juunis oma elu kaalule pannes päästis põlevast hoonest 2 aastase lapse ja viimase ema, Narva brigaadi piirkonnas on käesolev kuldmedal esimene, mis siin välja antud.

Tuleõnnetus, kust F. Dubrovski kangelaslikult päästis kahe inimese elu, juhtus Uusna külas tänavu juuni esimestel päevadel. Põlema oli siin süttinud Ivan Serebrovi taluhoone. Tuleõnnetuse ajal viibis kodus vaid talupidaja abikaasa 2 aastase lapsega. Kui leegid olid haaranud juba sise-ruumid, jooksis perenaine, kes sellal viibis kõrvalhoones, tuppa, et päästa last. Viimane aga oli tule eest läinud voodi alla pakku. Ema jooksis ühest toast teise, kuni lõpuks suitsus kaotas meelemärkuse ja langes põrandale maha. Sündmuskohale jõudis esimesena F. Dubrovski. Ta sööstus põlevasse majja, kust tõi välja naise. Kuuldes, et laps viibib veel toas, läks ta uuesti tuppa, sellest hoolimata, et lagi ähvardas juba sisse langeda ning leidis lõpuks ka lapse. Päästmisel F. Dubrovski sai kergemaid põletishaavu.

Alutaguse valdade kaudu suvitajaid maale.

Tänawu suwitatakse rohkel arwul ka Narwa ümbruskonnas maal, kuna selleks oli loodushoiu ja turismi instituudi poolt juba aegsasti koostatud ulatuslik kawa. Nii juba kewadel iga wallawalitsuse juurde oli asutatud komisjonid, keillede kaudu suwitajaid hakati juhtima taludesse. Wastawate instruktsioonide kohaselt waldade komisjonid juba waraulit hakkasid koguma andmeid, millised talud soowiwad suwitajaid wastu wõtta. Ühtlasi koguti andmeid selle kohta, millist hinda suwitajailt tahetakse hakata nõudma ja ka andmeid taludes suwitamise wõimaluste üle.

Kuna suwitustalude nimestikku on wõetud ainult sellised talud, mis rahuldawad suwitajate nõudmisi, siis on uus algatus leidnud suwitajate seas head wastukõla ja seni pole waldade komisjonidele saabunud ühtki teadet selle kohta, et suwitajad oleksid pettunud puhkeaja weetmisest maal. Seni on igaüks, kes on tahtnud weeta oma puhkeaega maal, saanud wastawat inspiratsiooni ja walinud oma maitsekohaselt ka talu. Kuna Narwas on rohkesti tööstustöölisi, kelle sissetulekud ei wõimalda suwitamist kuurordis, ja on ka neid, kes on maaelu pooldajad ja kes eelistawad taluelu waikust, siis on see uus algatus leidnud üha suurenewat poolehoidu.

Muuseumis hävitati vanad topised.

Linna muuseumis on säilinud juba eelsõja aastatest hulgaliselt täistopitud linde. Kuna nende korrashoidmine oli raske, siis annetati mõni aasta tagasi osa topistest Narwa gümnaasiumile. Nüüd aga wiimaste allesjäänud topiste seisukord on muutunud sääraseks, et need ei oma enam mingit wäärtust, mispärast kõik seni säilinud topised häwitati.

Vetelpäästjate kokkutulek.

Esmaspäewal, 17. juulil s. a. kell 19 00 ilmuda kõikidel E. P. R. Narwa Komitee wetelpääste kolonni liikmetel ja ka organiseerimata wetelpäästjatel E. P R. Narwa Komitee ruumidesse (sisekäik Koidu tänawalt. aia kaudu). Kaasa wõtta kõikidel ujumise warustus, kuna peale mõningate teoreetiliste teadmiste wärskendamise järgneb praktiline töö wees. Kokkutulek on ilmastikule waatamata. Wetelpäästjad kes ei saa nimetatud ajaks ilmuda, palutakse teatada oma aadress

O. Topmann.
E. P. R. Narwa Komitee wetelpääste kolonni wanem.

Ekskursioon Itaaliasse.

Itaalia Kultuuri Instituut Eestis korraldab augusti kuu alul huwitawa ekskursiooni Itaaliasse kõigi Itaalia kultuurist huwitatute wabal osawõtul. Kawatsetakse külastada Apeniini poolsaare tähtsamaid linnu ja kultuuri keskusi, nagu Weneetsia, Modena, Firenze, Rooma (7 päewa peatus), Neapoli, Kapri saar jm. Ekskursiooni kawas on tutwumine nii wana Rooma klassilise kultuuri waradega kui ka hilisema kultuuri arhitektuuri ja kunstiesemetega kuni meie ajani.

Ärasõit Tallinnast on kawatsetud 8. augustil ja tagasijõudmine 6. septembril s. a. Ekskursioonist osawõtta soowijate registreerimine kui ka igasuguste seletuste andmine ekskursiooni kohta toimub 19. ja 22. juulil kella 18—19 Narwa linna ühisgümnaasiumi ruumes, Lai t. 2., ja Itaalia keele ja kultuuri kursuste juhtide juures.

Algavad „A" klassi üldmeistrivõistlused.

Võitleja asub kaitsma Virumaa jalgpalli au

Pühapäeval kell 18.30 tuleb pidamisele Sõjaväe staadionil jalgpallivõistlus Põhja-Eesti ringkonna meistri ÜENÜ Tallinna osakonna ja Ida ringkonna meistri Narva Võitleja vahel. Teatavasti on kodumaa jaotatud nelja ringkonda ja neist pääsevad kaks liiduklassi. Peale NTHK väljalangemist liiduklassist on muidugi kõikide spordihuviliste soov, et Narva vähemalt ühe meeskonnaga oleks esindatud meie jalgpalli eliitklassis. Kuna üldtase on suurelt tõusnud ja võistlus väga terav, tuleb Võitlejal end tugevasti pingutada, kuid arvestades suurt tööd mida Narva vanim spordiselts oma liikmetega on teinud, julgeme loota pühapäeval kõige paremat.

1000 kr. eest kingi ja bajaan oksjonile.

17. juulil läheb awalikule enampakkumisele Aus liin 65—2 elunewa Mihkel Grüneri raadioaparaat, mis hinnatud 50 kroonile.

18. juulil müüakse awalikul enampakkumisel Raja wallas Skarjatina külas elunewa Anatoli Salinini kummut, käsitõmblusmasin ja meesterahwa talwepalitu, mis hinnatud 55 kroonile. 18. juulil müüakse oksjonil Waskнarwa wallas Jaamakülas Peeter Rjabowi bajaan. raadioaparaat ja „Singer" kingsepamasin, millede oksjoniwäärtus 180 kr. Samal päewal toimub awalik enampakkumine Narwas 7. Peetri tän. 7—10, kus lähewad müügile Aleksander Rikki meesterahwa ülikond ja wiis ülikonna materjali, koguwäärtus 46 kr.

21. juulil lähewad awalikule enampakkumisele Posti tän. 69 Karl Sarapi meeste- ja naisterahwa kingad, mis kokku hinnatud 1005 kr.

8. augustil müüakse enampakkumisel Narwa wallas Popowka külas elunewa Andrei Tswetajewi hobune ja wanker, mis hinnatud 125 kr.

Politseikroonika.

Loata jahipüssi hoidmise pärast said protokolli Eduard Wahemets, Meinhard Jõepere ja Leonhard Järwepera.

Kohtla-Järwel paljastas politsei sala kõrtsi, mille omanikuks oli Leopold Treimann.

Kes suwitawad N.-Jõesuus.

16.

Soomest: Stromer Scheine, Kesk 14; Tirkkonen Anna, Wabaduse 34; Wasz Aili, Pargi 1a; Wolkow Olga; Wabaduse 81.

Rootsist: Palmkwist Albert, Pargi 8; Sydow Swen, Pargi 18; Tingström Selma Pargi 8; Thömgwist Rut ja Heldur, Aia 15; Titus Jan, Pargi 8; Wennberg Kerstin, Pargi 8; Werdin Tyra, Aia 15; Schultz Anna, Wilmsi 5.

Jaanilinna kindluse vangid

Gustav Biiron.

A. Tõnurist.

Sellenimelise Jaanilinna kindluse vangi kohta leiame teateid väikesest saksakeelsest raamatust, mis Tübingenis 1809. a. ilmunud. Raamatu nimi on „Russische Günstlinge" ja tema autoriks Georg von Helbig, kes 1787. aastast Peterburi — Sakseni saatkonna sekretärina keisrinna Katarina II ajal asus ja kaheksa aasta jooksul õuekonna elu ja olu tähele pani Tema raamat on ka vene keele tõlgituna ilmunud („Russkaja Starina" 1886. a.) Peale selle leiame teateid Biironite kohta ka N. Heintze teosest („Peeter Suure tütar" 1899).

Ajaloole ja ilmale tuntud Biironite suguvõsa sai omale alguse mehest, kes 17. sajandi poolel Kuuramaa hertsogi Jakob III juures tallipoisina teenis. Tema poja nimi oli Karl, kes hertsogi juures meisade üle oli ja muidu juba tähtsaks meheks tõusis. Sellel Karlil oli kolm poega — Karl, Ernst ja Gustav.

Ernst oli Kuuramaa hertsogina Anna juures, kes leseks oli jäänud, suures luguptdamises, sest ta oli väga kena mees, ja Anna nimetas Ernsti 1720. a. oma kammerjunkruks. See suur lugupidamine Ernst Biironist vältas ka edasi, kui hertsoginna Anna Venemaa keisrinnaks ja valitsejaks kutsuti. Biironil oli piiramata usaldus ja sellega ka riiklik võim käes kuni Anna surmani. Kuuramaa mõisnikud, kes varemini Ernst Biironi mõisnikuseisusesse vastu ei võtnud, pidid nüüd teda koguni Kuuramaa hertsogina võtma.

Biironi uhkusel ja võimul ei olnud piiri, kuna ta surija Anna poolt koguni asevalitsejaks oli nimetatud. Kolm nädalat pärast Anna surma langes vägev Biiron oma vaenlaste ohvriks. Ta mõisteti surma, kuid saadeti siiski Siberisse, Pelõimi linna, asumisele. Tema peavaenlane ja kukutaja Minih järgnes aastate pärast tema asemele ise. Siberi tee peal said vanad sõhrad jälle teineteist näha, kui Biiron Siberist tagasi tuli. Peeter III ajal elas Biron Peterburis parun Tserkassovi juures. Pärast seda sai ta uuesti Kuuramaa hertsogiks ja suri Miitavis 1672. a. 62 a. vanaduses.

Karl Biron, hertsogi vanem vend, oli sõjaväelane ja Moskva komendant sel ajal veel, kui hertsog Biiron kinni võeti. Karl saadeti ka asumisele, kuid sai 1772. a. vabaks ja suri Kuuramaal oma mõisas. Ta oli oma eluviisides kõlvatu, joodik ja riiakas.

Kolmas ja hertsogi noorem vend, Gustav, oli igatepidi ausa loomuga, nagu vend Ernst, hertsog.

Gustav oli esiteks Poola sõjaväe teenistuses, kuid kui Anna keisrinnaks sai ja ta vend Ernst Peterburi elama asus, läks ka Gustav sinna elama. Ta tõusis varsti majoriks ja siis kindraliks. Manstein räägib Gustavi kinnivõtmisest järgmiselt „Tagasitulekul Suvepaleest Talvepaleesse olin mina komandeeritud kindral Biironit kinni võtma. Ma kohtasin teda sängis ja ütlesin temale, et ta kiiresti üles tuleks, sest mul on talle midagi tähtsat rääkida.

Kui ta ukseni jõudis, võtsin ma ta mõlemast käest kinni ja ütlesin, et ma teda areteerin ja et tema vend hertsog ka juba areteeritud on.

Ta hõiskas vahte, kuid ta suu topiti kinni. Siis seoti ta käed püksirihmaga kinni, mässiti pea soldatisinelisse. Meie viisime ta Talvepaleesse, kus juba ta hertsogist vend ees ootas. Gustav saadeti pärast kinniolemist Jaanilinnas ka Siberisse kust ta 1742. a. tagasi tuli ja Peterburis suri. Keisrinna Anna, kes hertsogist suurt lugu pidas, ei unustanud ka ta venda Gustavit. Ta kihlas teda 1732. a. oma nimepäeval vürstinna Menschikoviga ja sai selleläbi vürst Menschikovi varandust väljamaa pankadest oma naisele kaasavaraks.

Imelik on ka selle vürstinna Menschikovi saatus.

Vene lihtinimese lapselaps, Ishoori vürsti (Menschikovi) tütar, siis edasi väljamaa printsi pruut, siis väljasaadetu Siberis, kes ise omale Berjosovi linnas pesu pesi, see printsess pidi nüüd Kuuramaa hertsogi tallipoisi võsule ja järeltulejale naiseks saama.

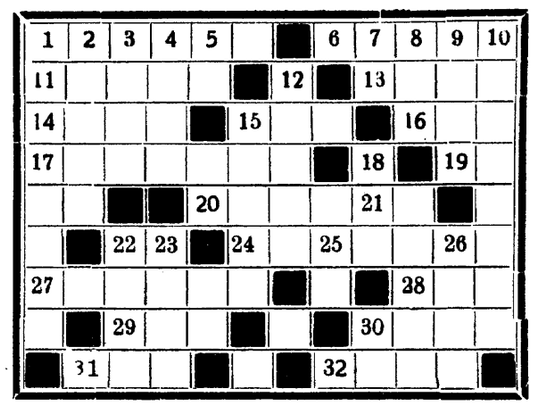
Gustav Biiron ujus nüüd õnnes, mida harilikkudest surelikkudest vähe näeb. Tal oli varandust, au ja ilus naine ja lootis varsti isaks saada. Kuid naine, vägeva vürsti Menschikovi tütar, kas ta selles toreduses ja külluses oma harimata, kuigi ausa, piiratud mõistusega mehe juures ka õnnelik oli? Kamenski jutu järel ei tunnud ta suurt õnne ja tuletas tihti isa viimaseid sõnu meele: „Sa kahetsed veel mitu ja mitu korda endist elu Siberis". Seesama naine hoidis oma toredas kastis kallisvarana talutüdruku riideid, milles ta Berjosovist tagasi toodi, alal ja vaatles neid tihti ja tihti järele mõteldes. Varsti suri ta aga lapsevoodi ja see oli selle suurvürstinna saatus.

Jõhvi rahvas N.-Jõesuus

N.-Jõesuu Jõhwile lähedase asendi tõttu on kujunenud Jõhwi linna rahwa suwituskohaks. Senini, kui Jõhwi oli weel alew, lepiti kuidagi weel Toilaga ja Sillamäega, kuid need suwituskohad on jäänud jõhwilastele kui linnapürjeritele nüüd wõõraks. Põlisteks suwitajateks on Jõhwist ärimees E. Satt tellel on nägus suwila Waitsel tänawal, suurmaaomanik malew tonnapealit E. Kellol on suwilad Nurme tn., kuid saab pidewalt N.-Jõesuus olla õige wähe, samuti ka äriomanik H. Bachwal, kelle suwila asub Metsa tän. Ärimees H. Lill liigub autoga Jõhwi ja N.-Jõesuu wahet, kuna perekond püsiwalt elab N. Jõesuus omas suwilas Kudrukülla tän. Jaamaülem Toomingas weedab oma puhkuseaja juba mitmendat aastat järjekindlalt N.-Jõesuus. Peale pikema oja järele on uuesti tulnud N.-Jõesuhu ka ärimees W. Härma (alias tulewane linnawanem, nagu seda surmkindlalt teatakse rääkida). Adwokaat H. Rooks asus elama N.-Jõesuhu, kuid leiab, et N.-Jõesuu Wabaduse tn. ja Poska tn. on liig maskarwalik, linnaosa walitsus peaks leidma wõimaluse siia istutada puid tee äärtele, et sisesõitjal jääks kuurordist ka kuurordi mulje. Õrnemast poolest on esitatud pr. Mällo, kes wähegi waba aja saadab mööda kõik pallimäljakuil, pikemat aega on peatanud ka tööstur Lutsu abikaasa, kuna teinepool saab aega peatada õige harwa puhkusel. Ärimees Schmidt junior peatas N.-Jõesuus lühemat aega, külastades kunstinäitust, tegi näitusel esimese ostu, kunstnik Normaki suurema maali näol.

Jõhwist on N.-Jõesuu puhkuse kohaks walinud umbes 100 supelwõõrast.

Ristsõnade nurk.



Ülesanne nr. 35.

Paremale: 1. plaash eestistatult, 6. arst Narvas, mele kodumaa metsades elutsev kiskja, 13. naise eesnimi, 14. lääge, 15. härra poola keeles, 16. tünn, 17. kõige vanemad, 19. mele, 20. kihk, 21. sina, 24. sidesõna, 27. ärritus, 28. iluakirjanduslik aegkiri iseseisvuse algaastail, 29. väike lammas, 30. inglise mehe eesnimi, 31. uskumatu, 32. see, millega suletakse aknaid.

Alla: 1. pulestee Narvas, 2. mehe eesnimi, 3. vene mehe nimi, 4. vend Tartu murrakus, 5. on inglise keeles, 7. noot, 8. elutse, 9. bridshi oskussõna, 10 Kreenholmi vabriku direktor, 20. kogumik maapõue vara, 15 Viru maavanem, 18. ese, 22. palav. 23. mitte taha, nõuda nimetatud, 26. teovõimetu, 3. . sinu.

Ülesande nr. 34. lahendus.

Paremale: 1. Kivik, 6 SOS, 9. Laos, 11. Rei, 12. rabasoo, 13 si, 14. aas. 15. maim, 17. mu, 18. eeldus, 20. aas, 21. kate, 22. uim, 23. et, 24. uks, 25. isu, 27. sa, 28. erarels, 29. sadu, 30 ummik.

Alla: 1. Keres, 2. igem, 3. vai, 4. is, 5. Kuba, 6. ssss, 7. Soomuste, 9. la, 10. oaas, 12. rild, 13. sale, 15 Mets, 16. Muusa, 17. Mae, 18. eakas, 19. Siuru, 21. kus, 25. iru, 26. uim.

Kino „Koit"
Algus äri p. kell 6, pühapäev kell 4.

Ainult kaks päeva. Laupäeval ja pühapäeval
Lõbus naer, teravmeelne huumor ja kaunid meloodiad! Haarav sisu algusest viimse stseeninil Terve orkester suupillidesil Kuulus Viini poistekoor!
DEANNA DURBIN, HERBERT MARSHALL
VALLATU GLORY PANSIONIS
Veetlev võluva häälega Deanna Durbin, sütitav ja teravmeelne, vallutab taas teie südamed!
See film meeldib eranditult kõigile külastajaile!
Huvitav ja mitmekesine lisaeeskava.

Narva Majaomanike Seltsi Uusküla osakond korraldab pühapäeval, 16. juulil s. a.
lõbusõidu Narva-Jõesuhu
Ärasõit kell pool 9 hommikul. Piletid saadaval kinn. selts „Eeks-Majas" Peetri pl. 4 Narva Majaomanike Panga majas, seltsi liikmeilt ja ka laeval.

Hästi remonteeritud lõunapoolne, soe ja kuiv
KORTER
üürile anda
2 tuba, köök ja esik. 3. Peetri tän. nr. 3, (Rahvavälja juures).

Tasuta äravedamiseks
mulda ja kiviprahti
Teateid saab slt. ehk Aleksandri 4.

MÖBL. TUBA
ära anda.
Peetri pl. 7-a. krt 12.

Kingsepa õpipoissi tarvis.
Joala t. 13, Lemming

„UUS EESTI NARVA UUDISED"
ja „UUS EESTI" kantakse tellijatele koju kätte lõunal peale Tallinna rongi.
Tellige „Uus Eesti"
Tellimine tuleb 33% odavam kui üksikmüügil.
Tellimisi võtab vastu „Uus Eesti" Narva kontor Hermanni 15.

NARVA-JÕESUU — NARVA
autobuseliini sõiduplaan

Sõiduplaan maksew 1. juunist 1939. a. kuni muutmiseni.
Liinipidaja: Narwa linnawalitsus, Narwa. Tel. nr. 2, 97, 206.

Äripäewiti

Narwa-Jõesuust:		Narwast:		
Kell 7.00	raudteejaama	Kell 7.45 rdt. 7.50	Ptr. pl.	
8.30	Peetri platsile	9.30	Peetri platsilt	
10.—	„	10.30	„	
11.—	„	12.—	„	
12.30	raudteejaama	13.20 rdt. 13.25	Ptr. pl	
18.25	„	14.— „ 14.05	„	
14.45	Peetri platsile	15.15	Peetri platsilt	
*15.50	„	*16.30	„	
17.—	raudteejaama	17.30 rdt. 17.35	Ptr. pl	
*17.40	„	*18.20 „ 18.25	„	
19 25	„	20 10 „ 20.15	„	
20.40	„	21.30 „ 21.35	„	

* märgitud, käigus ainult laupäewiti

Pühapäewiti ja pühadel:

Narwa-Jõesuust:		Narwast:		
Kell 7.—	raudteejaama	Kell 7 45 rdt. 7 50	Ptr. pl.	
8 30	Peetri platsile	9.—	Peetri platsilt	
9.—	„	9 30	„	
9.30	„	10.—	„	
10.—	„	10.30	„	
10.30	„	11.—	„	
11.—	„	11.30	„	
11.30	„	12.—	„	
12.30	raudteejaama	18.20 rdt. 13.25	Ptr. p	
18.25	„	14.— „ 14.05	„	
14.—	Peetri platsile	14.30	Peetri platsilt	
15.30	„	16.—	„	
17.—	raudteejaama	17.20 rdt. 17.35	Ptr. p	
18.—	„	18.30 „ 18.35	„	
19.—	„	19.35 „ 19.40	„	
19.25	„	20.10 „ 20.15	„	
20.40	„	21.15 „ 21.20	„	
21.50	„	22.20 „ 22.25	„	
22.15	„	22.40 Peetri pl.		

Wäljasõidukohad: Narwa-Jõesuus: Jaan Poska ja Koidu tän. nurgal. Narwas: Narwa raudteejaam ja Peetri plats.

Wäljaandja: K.-ü. „Uus Eesti". Trükitud „Põhja Eesti" trükikojas Narva Suur t. 1. Wastutav toimetaja Waldar Mustel.